

Zrównoważony rozwój w RPO Wielkopolski

Analiza wdrażania funduszy UE

Jacek Engel - Fundacja Greenmind

Poznań, 04 marca 2013

Projekt współfinansowany przez Szwajcarię w ramach SZWAJCARSKIEGO PROGRAMU
WSPÓŁPRACY Z NOWYMI KRAJAMI CZŁONKOWSKIMI UNII EUROPEJSKIEJ

Metodyka - analiza dokumentów

- Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007-2013 (WRPO) z 2007 i 2011
- Szczegółowy Opis Priorytetów (SOPPO) z 2008 i 2012
- Sprawozdanie roczne z realizacji RPO WP za rok 2011 z załącznikami
- Listy projektów kluczowych, dokumenty konkursowe i in. ze stron internetowych RPO
- **Ocena wg jednego schematu dla wszystkich RPO**

RPO – cel, konstrukcja

- Regionalny program operacyjny – instrukcja i przewodnik wydawania środków pomocowych UE na poziomie województwa
- Składowe:
 - diagnoza stanu, analiza SWOT
 - cele, strategia wdrażania
 - osie priorytetowe i działania
 - budżet poszczególnych osi, linie budżetowe – kategorie interwencji
 - wskaźniki produktu i rezultatu (wysiętek i efekt)
 - zasady kryteria oceny projektów
- Monitoring wdrażania (sprawozdania do KE) – środki, wskaźniki

Zrównoważony rozwój w założeniach RPO +

- koncentracja na konkurencji i zatrudnieniu
- + zrównoważony rozwój mocno zaakcentowany
- + zr i efektywność energetyczna wśród trzech kwestii horyzontalnych
- + duży potencjał POE (w tym, jako pracodawcy) i postulat poprawy warunków ich działania
- + rzetelna diagnoza stanu środowiska
- + w sferze deklaratywnej zaplanowano wdrożenie mechanizmów eliminowania projektów szkodliwych dla środowiska

Zrównoważony rozwój w założeniach RPO +

- nierównomierne rozłożenie walorów przyrodniczych postrzeganych jako szansa rozwoju turystyki (duży % obszarów chronionych)
- dysproporcja zwodociągowania (98%) i skanalizowania (58%)
- niski stopień segregacji i recyklingu
- choć w diagnozie dostrzeżono zły stan transportu kolejowego i masowego transportu miejskiego, rekomendacje skupiają się na transporcie drogowym i lotniczym
- zły stan sieci przesyłowych i niski udział OZE

Zrównoważony rozwój w opisach priorytetów +

- + w zasadzie w każdym priorytecie jest nawiązanie do zasad zr
- + w priorytecie II *Infrastruktura komunikacyjna* wydzielono 3 działania dot. kolej i transportu miejskiego
- + priorytet III *Środowisko przyrodnicze* zawiera wszystkie istotne działania wspierające poprawę środowiska (efektywność energetyczna, oze, ścieki, odpady, ochrona przyrody)
- działanie 3.5 *Wzmocnienie ochrony przeciwpowodziowej* nie znajduje uzasadnienia w diagnozie i może wspierać projekty szkodliwe dla ekosystemów wodnych

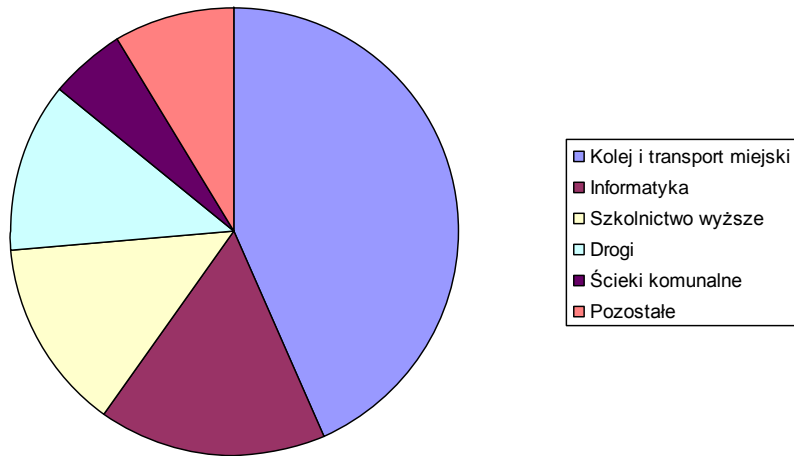
Kryteria wyboru projektów —

- + zasady oceny przejrzyste i klarownie opisane w SOPPO
- kryteria wielokrotnie zmieniane (2008-2012 15x)
- + wysoki próg (60%) kwalifikacji do dofinansowania
- duży odsetek kryteriów „uznaniowych” w ocenie merytorycznej
- + prawidłowe kryteria dla projektów odpadowych, ściekowych i energetycznych
- błędy merytoryczne i duża uznaniowość kryteriów dz. 3.3 *Wsparcie ochrony przyrody*
- kryteria w dz. 3.5 dot. ochrony p.pow. sprzeczne z Dyrektywą powodziową i Ramowa Dyrektywą Wodną, mogą promować projekty sprzeczne z celem działania
- brak kryteriów efektywności energetycznej w innych priorytetach

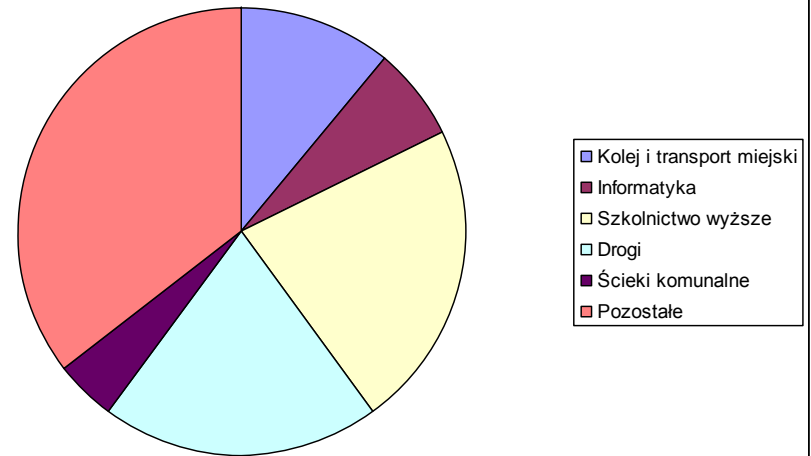
Zrównoważony rozwój w projektach kluczowych +

- przyrost liczby projektów kluczowych w trakcie realizacji WRPO
- 36% środków pomocowych w projektach kluczowych
- ++ 7 (na 45) projektów prośrodowiskowych, prawie połowa środków

Wartość projektów

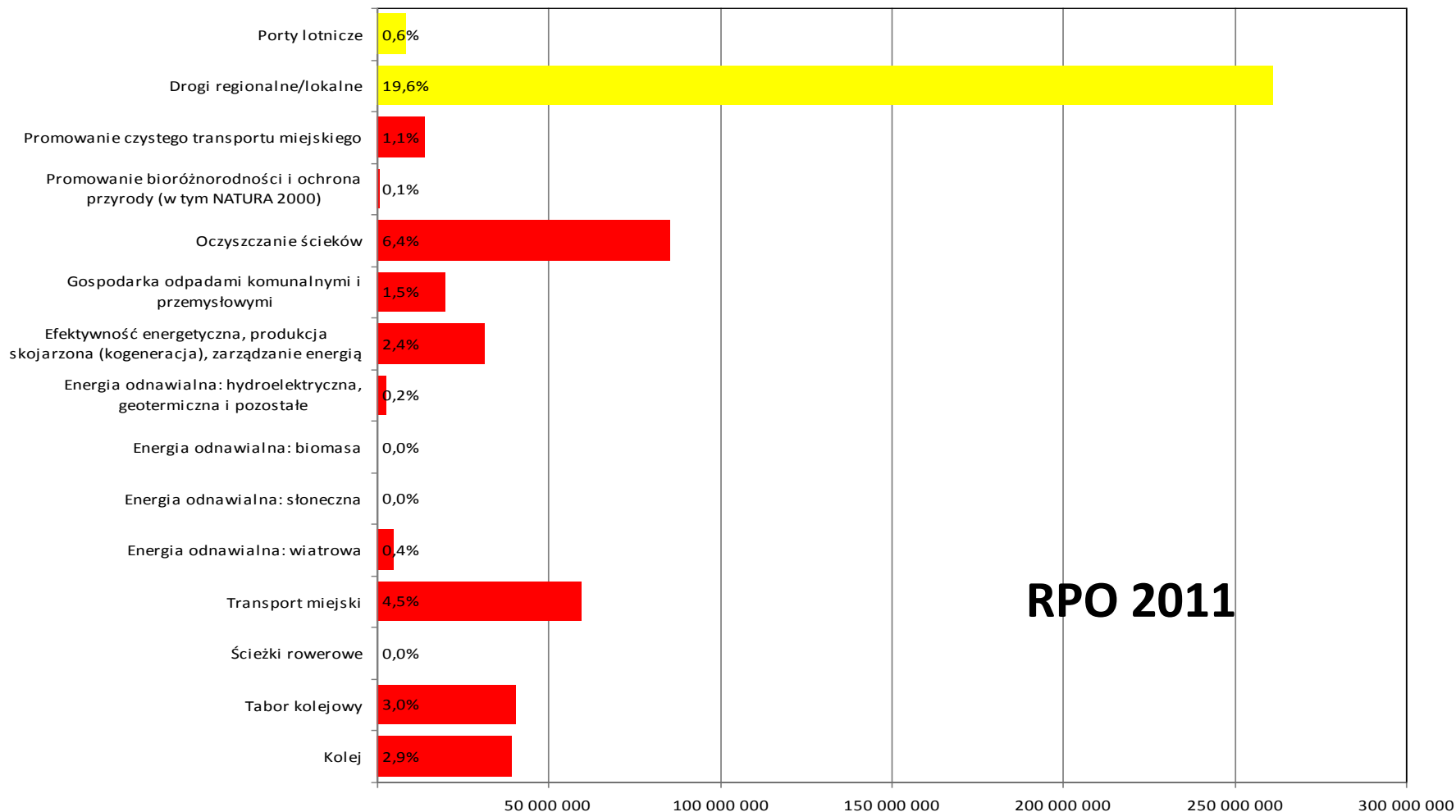
Liczba projektów

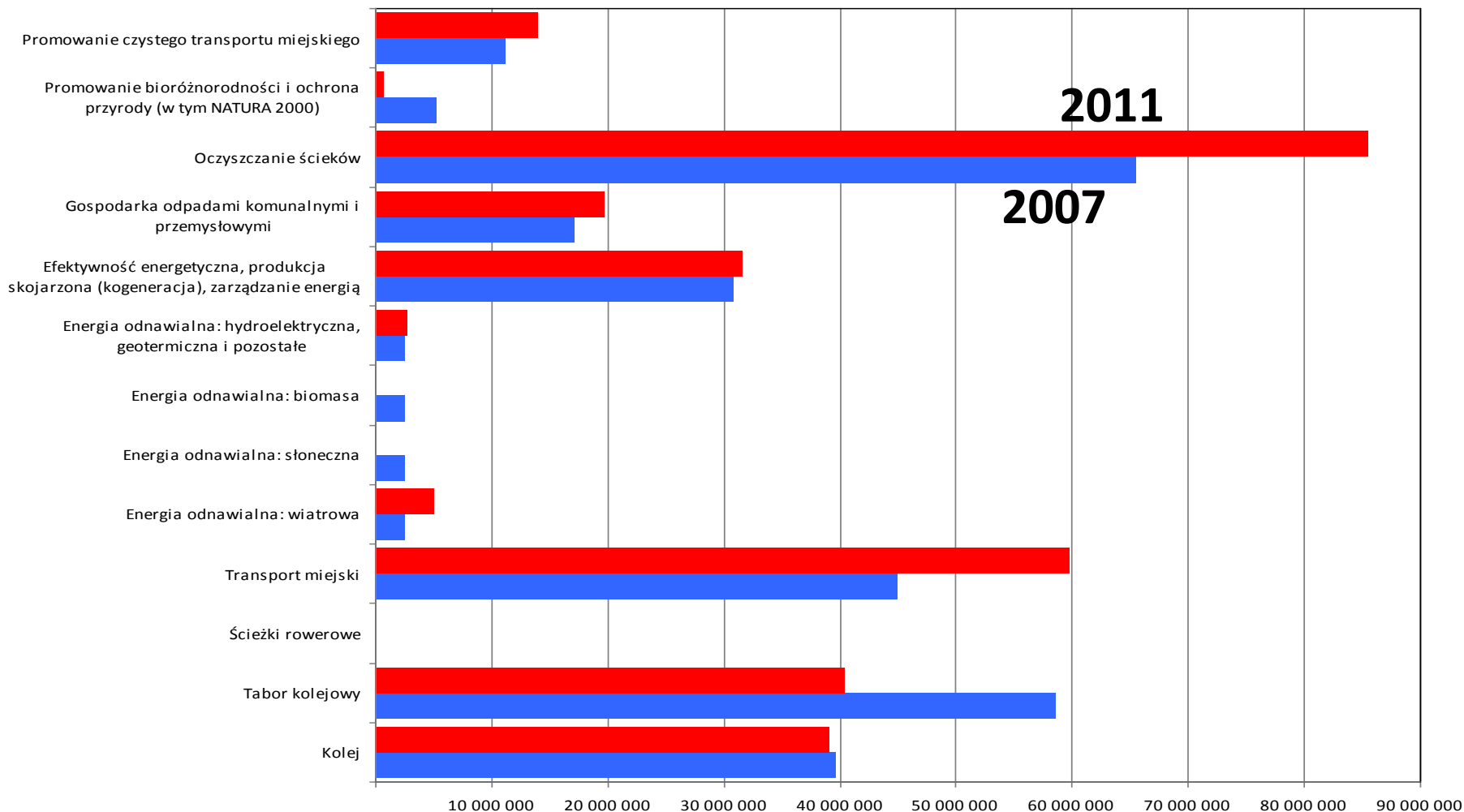
Alokacja środków na zrównoważony rozwój

- 2007 – 22,3% całości, (kolej – 7,7%, oczyszczanie ścieków – 5,1%, transport miejski – 4,4%, bioróżnorodność – 0,4%)
- 2011 – 22,4% (bioróżnorodność – spadek o **87%**, tabor kolejowy – spadek o **31%**, transport miejski – wzrost o **33%**, oczyszczanie ścieków – wzrost o **31%**)
- drogi regionalne i lokalne – wzrost udziału z 18,9% do 19,6%
- relacja środków budżetu 2011:
 - koleje do dróg – 1:2,4
 - transport miejski do dróg – 1:4,4

Alokacja środków na zrównoważony rozwój

Zmiana alokacji na zrównoważony rozwój +

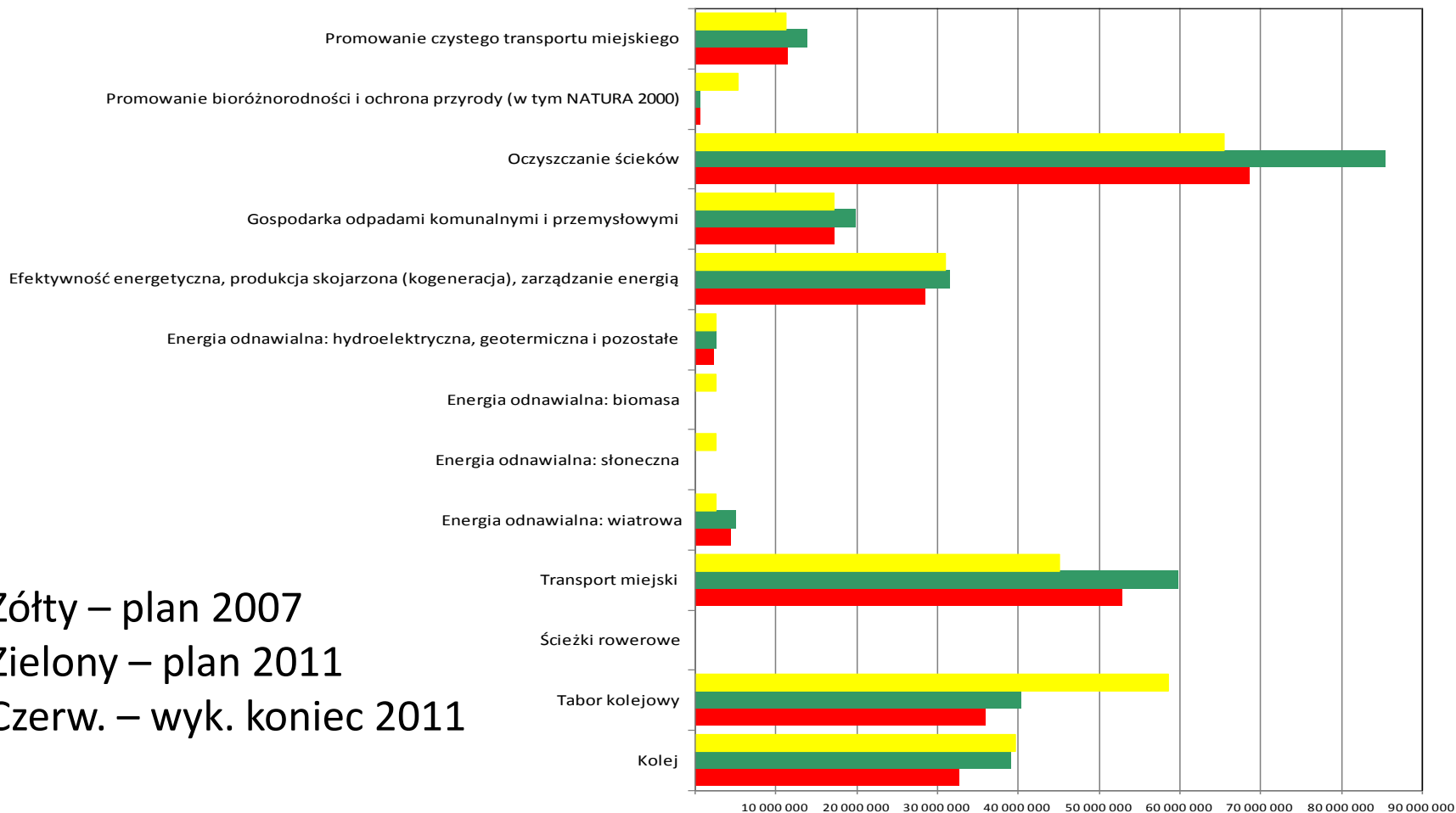

Wskaźniki —

- RZ nieobecny we wskaźnikach realizacji celów WRPO
- różne wskaźniki na poziomie priorytetów i działań (???)
- za mało wskaźników rezultatu – mierzymy wysiłek, a nie efekt
- brak wskaźników ochrony przyrody na poziomie priorytetów, jeden wskaźnik produktu w SOPPO
- większość wskaźników dz. 3.5 nie mierzy wzrostu bezpieczeństwa powodziowego
- wskaźniki dot. oze nie pozwalają śledzić rozwoju poszczególnych źródeł

Wdrażanie WRPO – wydatki ++

Wykonanie prórodoewiskowycy kategorii przekracza 80% planu

Żółty – plan 2007

Zielony – plan 2011

Czerw. – wyk. koniec 2011

Wdrażanie WRPO – zaawansowanie rzeczowe — —

- 14 na 18 wskaźników produktu i rezultatu prośrodowiskowych kategorii interwencji nie przekroczyło 10% wartości docelowej, z tego **połowa ma wartość 0%**:
 - km linii kolejowych
 - jednostki taboru kolejowego
 - km sieci transportu szynowego w miastach
 - projekty odpadowe
 - przebudowane i nowe oczyszczalnie ścieków

Bariery dla projektów ochrony przyrody

Podstawa – WRPO, SOPPO, materiały dot. 3 konkursów
na 22 finansowane projekty :

- beneficjenci: samorządy – 15, nadleśnictwa – 5
- *gros* – edukacja ekologiczna i infrastruktura na obszarach chronionych
- **wysoki próg udziału własnego – 30%**
- **brak finansowania zaliczkowego dla POE**
- **brak finansowania wkładu własnego ze środków krajowych**
- **niewłaściwy dobór kryteriów oceny projektów**

Podsumowanie

- ZR zarówno w założeniach, jak i w opisie priorytetów
- mechanizmy eliminacji projektów szkodliwych dla środowiska w sferze deklaratywnej WRPO
- korzystne rozwiązania na etapie definiowania priorytetów: odrębne działania dla „czystego” transportu, oddzielny priorytet dla ochrony środowiska
- działanie dot. retencji i ochrony przeciwpowodziowej nie wynika z diagnozy i może szkodzić ekosystemom wodnym
- kryteria obarczone licznymi wadami – uznaniowość, redundancja, sprzeczność z celami działania
- wskaźniki uniemożliwiają mierzenie efektywności wydatków oraz zgodności efektów z zasadą zrównoważonego rozwoju
- wysokie zaawansowanie finansowe a nikłe rzeczowe

Dziękuję za uwagę

Projekt współfinansowany przez Szwajcarię w ramach SZWAJCARSKIEGO PROGRAMU
WSPÓŁPRACY Z NOWYMI KRAJAMI CZŁONKOWSKIMI UNII EUROPEJSKIEJ

Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć, ul. Sławkowska 12, 31-014 Kraków

